

Lukáš Faktor:
Hmotná kultura jihočeských sídel raně novověké nižší šlechty.
JČU České Budějovice 2008, 71 stran textu, 102 obrazových příloh.

Věc: bakalářská práce v oboru archeologie – posudek školitele

Autor se ve své bakalářské práci zaměřil na středověkou a novověkou nižší šlechtu, kde si – jako absolvent oboru archeologie - z komplexu témat vybral problematiku dobové hmotné kultury. Jeho předchozí dokončené univerzitní vzdělání v historických disciplínách se odrazilo v jasném a přesném formulování otázek, na které se snaží v absolventské práci odpovědět (kap. „Vymezení tématu“, s. 8-9). Také úvodní kapitola o stavebním vývoji jihočeských tvrzí (s. 10-16) je podána srozumitelně a historicky správně. Patrně nedopatřením došlo k přehození stavebně vývojových etap od věžových tvrzí ke stavbám s obvodovou zástavbou (na str. 12 opačně), protože v textu na str. 13 je charakteristika uvedena a popsána správně.

K prezentaci sídel nižší šlechty si autor zvolil tři reprezentativní lokality (Kestřany, Cuknštejn a Pluhův Žďár, s. 17-52), které patří nejen k historicky a architektonicky zajímavým jihočeským tvrzím, ale jsou z větší části dodnes zachovány a komplexně rekonstruovány.

Historické vzdělání Lukáše Faktora se projevilo i při podání přehledu dějin a stavebního vývoje všech tří tvrzí. Kvalitní výpovědi písemných pramenů a informace ze starší odborné literatury doplňuje autor o nové poznatky ze stavebních průzkumů a archeologických výzkumů. Uvedený přehled ukazuje na nezastupitelné místo každého z použitých druhů pramenů, a proto by bylo možno polemizovat s autorovým konstatováním v úvodní kapitole, že oproti písemným pramenům jsou hmotné doklady „mnohem cennější“ (s. 12). V předložené práci to lze omluvit tématickým zaměřením, které je dáno již samotným názvem bakalářské práce.

Za podařenou a přínosnou pro dějiny hmotné kultury považuji závěrečnou kapitulu VII, pojednávající o hmotných dokladech na sídlech nižších šlechticů v raném novověku v jižních Čechách (s. 53-57). Zde nepochybně archeologové ocení výpovědi písemných pramenů o jednotlivých objektech na středověkých tvrzích, o místnostech, jejich materiálovém vybavení apod. Škoda, že se autor nepokusil alespoň některé z uvedených solitérů dobové hmotné kultury komparovat z pohledu historie i archeologie. Přes torzovitost hmotných movitých dokladů, získaných archeology na prezentovaných třech tvrzích v posledním období, by jistě nebylo bez zajímavosti porovnat např. výskyt archeologicky získaných kachlů s písemnými zprávami o kachlových kamnech, informace o černých kuchyních, vaření a stolování s archeologickými nálezy užitkové keramiky apod. Z předložené práce jasně vyplývá, že možnosti, které

komparativní analýzy historických a archeologických pramenů nabízejí, jsou a budou pro obě vědní disciplíny zásadně přínosné a mohou tak spolu poskytnout komplexnější pohled na životní styl a každodennost různých skupin středověké a novověké společnosti.

Z hlediska zvoleného tématu i jeho obsahového zvládnutí považuji předloženou práci za kvalitní a hodnotím ji známkou výborně mínus.

PS. V rámci diskuse při obhajobě bakalářské práce by měl absolvent odpovědět na následující otázky:

1/ jaký obsah (sociálně-společenský a právní) přisuzuje termínu „panská sídla“, který ve své práci opakovaně používá.

2/ definovat, jaký je rozdíl mezi termíny „hrad – hrádek – tvrz“, neboť na str. 12 není popis zcela přesný.

V Českých Budějovicích 20. 8. 2008

Doc. PhDr. Rudolf Krajč, CSc.
vedoucí diplomové práce